

جمله استرداد اموال ارتقاء پیدا کرده، تسهیل شود و از آن حمایت شود، ما اکنون که ۲۰ سال از تصویب سند گذشته، می‌توانیم ببینیم که چقدر این هدف محقق شده است.

در هدف سوم نیز، امانت‌داری، پاسخگویی و مدیریت مناسب امور عمومی و اموال دولتی مورد ترغیب قرار گرفته است؛ به این معنی که در کشورها بحث درستی‌کاری مورد تشویق قرار بگیرد.

نکته منفی اینکه به‌رغم تلاش‌ها که صورت گرفت اما تعریف درستی از فساد در سند وجود ندارد و کشورها نتوانستند برای رساندن منظور خود از فساد به توافق برسند و هیچ تعریفی در مورد توافق در این کنوانسیون موجود نیست و تنها مصادیق فساد ذکر شده است.

نکته دیگر اینکه ضمانت اجرایی سند چیست؟ این از اسنادی است که به این موضوع توجه داشته و سند را برای اجرا تنظیم کرده و نه برای داشتن یک سند. پس سازوکارهایی برای اجرای آن در سند

پیش‌بینی شده است که بدیع و جالب است، اول اینکه کشورها از طریق دولت‌ها موظف به اجرای سند هستند چون آن را امضا کرده‌اند و پذیرفته‌اند که به‌عنوان قانون داخلی باشد. هم‌اکنون محاکم مادر ایران می‌توانند به مواد این کنوانسیون استناد کنند و در مورد فساد رای صادر کنند چون این سند در مجلس شورای اسلامی تصویب شده و به دولت ابلاغ شده و دولت موظف به اجرای آن است؛ بنابراین محاکم براساس آن می‌توانند حکم صادر کنند.

قرار بر این است که دولت‌ها هر دو سال یکبار جمع شوند و در بین بقیه کشورها توضیح دهند که در باره اجرای این سند چه کرده‌اند. همچنین مکاتسم و ورش «همیزی سند» را تعیین کرده‌اند تا سندها نباشد، شیوه کار به این صورت است که از کشوری می‌خواهند که در باره اجرای فلان ماده و بند، گزارش دهد و سپس دو کشور انتخاب و مامور می‌شوند تا چگونگی پیاده شدن آن ماده و بند سند را مورد رسیدگی قرار دهند و از دولت آن کشور می‌خواهند که راجع به آن توضیح دهد، در صورت قانع نشدن نماینده آن دو کشور و سازمان ملل می‌توانند از نزدیک و در داخل آن کشور حضور پیدا کنند و موارد را مورد بررسی قرار دهند. این سازوکار در بین کنوانسیون‌ها ابداع بدیعی است که نشان می‌دهد این سند واقعاً برای اجرا نوشته شده است و مکانسیم قوی و قابل دفاعی دارد. قبل از سال ۲۰۰۳ که این سند تنظیم شده بود، یک سازوکار بین‌المللی مردمی تدوین شده بود که اصلاً به این موضوع کاری نداشتند که دولت‌ها در کشورشان چه می‌کنند و چه قوانینی برای مبارزه با فساد وجود دارد اما این سند اعلامی می‌کند که با فرآیند فعالیت دولت‌ها کاری ندارند و خروجی مهم است، این سند به دنبال این است که سطح فساد را در کشورها کاهش دهد و به صفر برساند. سازمان شفافیت بین‌الملل در انتهای این خط ایستاده و از دولت‌ها می‌خواهد که دستاورد خود را در زمینه مقابله با فساد نشان دهند. این سازمان مردمی که متکی به دانشگاه‌هاست از سال ۱۹۹۵ تاکنون نتایج و امتیازات کشورها را اعلام عمومی کرده و به‌عنوان یک دیده‌بان مبارزه با فساد میزان سلامت کشورها را ارزیابی و هر ساله آن را اعلام می‌کند. این سازمان در حقیقت مکمل سازمان بین‌المللی «UNODC» محسوب می‌شود.

اهالی این کنوانسیون معتقدند، این سند آثار مثبتی در سطح جهان داشته است، البته سازمان شفافیت همانطور که کشورها را مورد ارزیابی قرار می‌دهد، میانگین جهانی را نیز نشان می‌دهد و اعلام می‌کند که این میانگین ظرف سال‌های مختلف از کجا به کجا رسیده است. این سازمان اعلام کرده که میانگین جهانی در مبارزه با فساد در ۱۰ سال گذشته روی عدد ۴۳ باقی مانده، تکان نخورده

اگر نگرانده محترم جویب، گزارش روزنامه هم‌میهن را با دقت بیشتری خوانده بود، به جای تقدیر این گزارش پاسخ می‌داد که چرا این همه نواقص در آمارها وجود دارد؟ روزنامه هم‌میهن در این گزارش تأکید کرده بود که انتشار آمار دریافت‌کنندگان ارز از ابتدای دولت سیزدهم متوقف شده است و ما به ناچار به سراغ لیست‌های قدیمی رفته‌ایم و آماری از آن استخراج کرده‌ایم. روابط عمومی وزارت جهاد کشاورزی به‌جای آنکه پاسخ دهد چرا این آمارها منتشر نمی‌شود و چرا جلوی شفاف‌سازی در زمینه تخصیص‌های ارزی در دولت سیزدهم گرفته شده است، قدیمی بودن آمار را تقدیم می‌کند! اگر چنانچه مسئولان محترم وزارت جهاد کشاورزی می‌خواهند گزارش رسانه‌ها مبتنی بر آمارها به روز باشد، لطفاً تمامی لیست پرداختی‌های ارز در دو سال و نیم گذشته را منتشر کنند و به اطلاع مردم برسانند که چه کسانی و با چه مقداری ارز دریافت کرده‌اند.

در جای دیگر از جویب اشاره کرده‌اند که دولت هر سال ۱۵ میلیارد دلار ارز به

و بهبودی پیدا نکرده است. این نشان می‌دهد که دوسوم کشورها جهان در مبارزه با جهان نمره قبولی نگرفته‌اند اما به هر حال باید به این موضوع نیز توجه داشته باشیم این سند حداقل جلوی پیشروی فساد در جهان را گرفته است. اینکه اشکال از سند مبارزه با فساد است و یا دولت‌ها نتوانسته‌اند مجری‌های خوبی در زمینه مبارزه با فساد باشند را باید مورد بررسی دقیق قرار داد که سازمان شفافیت بین‌الملل در حال انجام آن است. براساس امتیازدهی سازمان شفافیت بین‌الملل، وضعیت ایران در مبارزه با فساد، در سال‌های متعدد به‌صورت میانگین حدود ۲۵ از ۱۰۰ است و در آخر جدول قرار داریم. کشور ما از رتبه ۱۳۰ شروع کرد و در سال‌های بعد به ۱۵۰، ۱۴۰ و ۱۴۸ رسیدیم که نشان می‌دهد این کنوانسیون برای ما تأثیر تعیین‌کننده‌ای نداشته است. کنوانسیون برای کشورها یک سازوکار اجرایی پیش‌بینی کرده که توسط آن باید این سند اجرایی شود و آن سازوکار اجرایی این است که یکی از مراکز آن کشور نقطه ثقل کار بر روی کنوانسیون می‌شود که اهالی سازمان ملل در این دفتر فقط با آن نقطه تماس می‌گیرند که در کشور ما وزارت دادگستری است و این وزارتخانه یکی از معاونان خود را مامور کرده و مکانیسمی راه‌پیم کرده که این روند را انجام دهد. شورای تشکیل شده که بسیار شورای مفصلی است و افراد مؤثری از مراکز گوناگون در آن وجود دارند و اجرایی شدن اجزا مواد کنوانسیون در کشور را مورد بررسی قرار می‌دهند. بنده به شخصه ارزیابی‌ای از عملکرد این شورا در کشور ندیده‌ام که شورایی که بناسط اطمینان پیدا کند مواد کنوانسیون در جمهوری اسلامی ایران دقیقاً اجرا شود، چقدر وظیفه خود را انجام داده است که به عقیده من یک دستگاه به غیر از مجموعه دولت باید عملکرد این شورا را ارزیابی کند.

در دوره مرحوم «ولی‌الله خبهر» که سال‌ها قائم‌مقام سازمان بازرسی کشور بود، چندین مسئول و دولت آمدند و رفتند اما مبارزه با فساد از سوی ایشان به جد پیگیری شد. من اگر کاره‌ای بودم حتماً مجسمه ایشان را به‌عنوان فردی که با فساد مبارزه کرد، در مکانی نصب می‌کردم و به‌عنوان یک شخص اثرگذار در این حوزه از زحمات او تقدیر و تشکر می‌کردم

هنوز استراتژی خاصی نداریم

همچنین در این نشست، الناز بحری، عضو هیئت‌مدیره سازمان مردم‌نهاد سلامت اداری به بیان دیدگاه‌های خود در زمینه رویکرد کنوانسیون مبارزه با فساد پرداخت و گفت: بعد از اینکه «کنوانسیون مبارزه با فساد سازمان ملل متحد» تصویب شد، تأکید زیادی وجود داشت که یک مرجع ملی از طرف کشور معرفی شود تا با سازمان ملل متحد در ارتباط باشد تا هماهنگی امور راحت‌تر انجام شود. در سال ۱۳۸۸، ایران این کنوانسیون را امضا کرد اما این امضا به این معنی نبود که آن را صادر و پذیرفته است و به آن متعهد شده است. امضای کشورها به این معنی است که موافق این کنوانسیون هستند و وقتی عضو آن محسوب می‌شوند که در داخل آن کشور مراحل قانونی خود را انجام دهند و سند تصویب شدن کنوانسیون در کشور را به رئیس سازمان ملل متحد تقدیم کنند تا متعهد به کنوانسیون شناخته شوند.

در ایران، وزارت دادگستری به دلیل جایگاهی که در کشور دارد و سه قوه در آن اثر دارند به سازمان ملل متحد به‌عنوان مرکز پیگیری کنوانسیون معرفی شد. البته یکی از چالش‌های مهم کشور ما تا سال‌ها این بود که بین وزارت دادگستری و قوه قضائیه کدام باید این وظیفه را انجام دهند که در نهایت با شکایت‌های قانونی که اتفاق افتاد رای به نفع وزارت دادگستری صادر شد و هم‌اکنون یک دبیرخانه در ساختار این وزارتخانه دارد.

وقتی در سال ۲۰۰۳ این کنوانسیون را تصویب کرد به این موضوع اشاره کرده بود که به «امکان‌سنجیم مور» نیاز دارند اما نحوه این مرور مشخص نشده بود. در سال ۲۰۰۹، مکانسیم اساسی

مرور مشخص می‌شود و اعلام می‌شود که مرور باید از جنس «خوداظهاری» براساس فهرستی که سازمان ملل متحد می‌دهد، باشد که البته مورد بازبینی می‌ماند نیز قرار بگیرند. در جلساتی که برگزار شده به این نتیجه رسیدند که کشورها در دو فصل «جرم‌انگاری» و «همکاری‌های بین‌المللی» مورد ارزیابی قرار بگیرند و چون تعداد عضویت کشورها زیاد بود، در همان سال آغاز دور مرور شروع به قرعه‌کشی کردند و بر حسب قرعه‌کشی، کشورهایی که قرار بود خود را مورد ارزیابی قرار دهند، مورد بازرسی نیز قرار بگیرند، که نام ایران درآمد. در سال ۱۳۸۸ اولین سال ارزیابی عملکرد بود که نام ایران از قرعه بیرون آمد. تا سال ۱۳۹۴ دور اول مرور انجام می‌شود و ایران نیز موفق می‌شود این مرور را انجام دهد و چند تجربه موفق در این زمینه داشت، مثلاً مجتمع ویژه مبارزه با مفاسد اقتصادی در ایران یکی از نمونه‌های برتر شناخته شد. اما چالش‌هایی نیز وجود داشت مثلاً رشوه‌خواری بخش خصوصی در قوانین ما دیده نشده بود یا ما در قوانین خود رشوه‌گیرنده را مجازات می‌کنیم اما هیچ صحبتی از پیشنهادهنده رشوه در قوانین ایران وجود ندارد، یا در رابطه با حمایت از شهود قوی عمل نمی‌کنیم و در قوانین ما حمایت از شهود قوانین خیلی خاص ویژه‌ای را در برمی‌گیرد؛ به‌عنوان نمونه اگر فردی فساد را در یک شرکت دولتی یا خصوصی افشا کند، قانون به اندازه کافی از آنها حمایت نمی‌کند یا براساس کنوانسیون، در بخش خصوصی فرد باید ثابت کند که منشأ درآمد او از کجاست که ما در قوانین مان این را نداریم و طبق قانون ایران باید منشأ درآمد افراد سالم فرض شود که قطعاً بعدها در بحث‌هایی مثل قانون مبارزه با پولشویی و FATF تأثیرگذار خواهد بود. این ایرادتی بود که از ما گرفته شد که خوشبختانه تعدادی از آنها مانند رشوه‌خواری در بخش خصوصی حل شد و در بخش حمایت از شهود نیز کارهایی شده اما همچنان در بخش منشأ‌آرایی‌ها مشکلاتی مواجه هستیم.

فصل پنجم در مورد استرداد اموال به‌یمنارفته ناشی از فساد است که اتفاقاً فصلی است که حضور متخصصان ایرانی منجر شد تا در کنوانسیون دیده شود چون در دنیا بسیاری از اموالی که برای مردم کشورها است، به دلیل بروز فساد از کشور و از دست مردم آن کشورها خارج می‌شود که نمونه‌های بسیاری را در کشور خردمان و سایر کشورها داشته‌ایم. تا قبل از کنوانسیون، استرداد به معنی تحویل مجرم بود اما اموال مردم هم مهم بود که معلوم نبود سرنشست آن چه می‌شود که در فصل پنج کنوانسیون به این موضوع پرداخته شده و به این نکته تأکید دارد که باید منشأ اموال شناسایی شده و اگر این منشأ نادرست باشد یعنی فساد اتفاق افتاده و باید براساس مکانیسم‌های کاملاً قانونی و فرآیندهای پیچیده حقوقی، اموال به کشوری که از آنجا دزدیده شده به کشور اصلی مسترد شود تا در اختیار مردم قرار بگیرد. در این زمینه وضعیت گزارشی که از کشور ما داده شده اصلاً امیدوارکننده نبود و یکی از نقاط ضعف و چالش‌های ما در برابر کنوانسیون، فصل استرداد اموال است در حالی که کشورهای زیادی در دنیا فقط و فقط با قوانین کنوانسیون موفق شدند اموال خود را برگردانند.

نتیجه اینکه کنوانسیون می‌تواند مشکلات زیادی داشته باشد اما اثرات مثبت آن برای ما خیلی بیشتر است و حداقل اینکه یک مسیر و نقشه راه را نشان می‌دهد و اگر کنوانسیون اعلام می‌کند که کشورها در برابر مبارزه با فساد باید استراتژی داشته باشند، ما به آن متعهد باشیم چون در حال حاضر ما نه استراتژی مدونی در این زمینه داریم و نه استراتژی غیرمدون و همین باعث شده حرکت‌های مادر مبارزه با فساد بیشتر مبارزه با مصادیق خاص باشد.

روزنامه هم‌میهن با استناد به نامه مدیرکل بازرسی وزارت جهاد کشاورزی، دو شرکت اشاره شده در نامه را دو منظر دریافت ارز وارداتی (متکی به آمارهایی که فقط تا پایان دولت دوازدهم منتشر می‌شد) و دریافت تسهیلات بانکی بررسی کرده است بدون آنکه وزارتخانه یا ازگان خاصی را خطاب قرار داده باشد. در جوابیه وزارت جهاد کشاورزی تأکید شده که این تسهیلات را وزارت جهاد کشاورزی پرداخت نکرده و از بانک مرکزی باید پرسیده شود.

فارغ از اینکه اساساً گزارش روزنامه هم‌میهن مسئول پرداختی‌ها را مورد خطاب قرار نگرفته است اما این پرسش مهم مطرح است که چرا وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها در دولت سیزدهم خود را جزئی از یک کل نمی‌دانند و با انداختن تقصیر به گردن سایر دستگاه‌ها می‌خواهند خود را امری از تصمیمات و عملکردها نشان دهند؟ دستگاه‌ها به‌گونه‌ای رفتار می‌کنند که گویی دور میز هیئت دولت جمع نمی‌شوند و تصمیمات را آنجا نمی‌کنند و دولت سیزدهم را نمایندگی نمی‌کنند.

فعالان خصوصی

محدودیت عرضه برداشته می‌شود

با تدبیری که اندیشیده شده، به‌زودی محدودیت عرضه دولتی‌های لاستیک برداشته خواهد شد تا آرامش بیشتری در بازار حاکم شود. به گزارش ایسنا، مجتبی صفایی، رئیس اتاق اصناف ایران با اشاره به دغدغه‌ها و نقطه‌نظرات رؤسای اتاق‌های اصناف سراسر کشور در حوزه عرضه لاستیک گفت: زمانبر بودن پروسه ثبت درخواست که مستلزم به درج شماره شاسی، شماره موتور و تطبیق آن با کدملی افراد است و همچنین قطعی‌های گاه و بی‌گاه سامانه جامع تجارت برای این کار، یکی از چالش‌های جدی مطرح‌شده از سوی همکاران ما در سراسر کشور بوده است. اونسبت به اقدام کارخانه‌ها برای تحمیل خرید سبیدی لاستیک در سایزهای مختلف انتقاد کرد و گفت: با اینکه عمده تقاضای بازار برای تامین لاستیک سایز ۱۳ و ۱۴ است، کارخانه‌ها به‌رغم آگاهی به این موضوع، لاستیک‌های سایزهای کم تقاضای خود را نیز در قاب سبد خرید به متقاضیان تحمیل می‌کنند.

یک تفاهم‌نامه جدید برای مسکن

تفاهم‌نامه همکاری دبیرخانه شورایی مناطق آزاد و کمیته امداد امام خمینی (ره) با هدف کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی دهک‌های ۱ تا ۳ در مناطق آزاد امضا شد. به گزارش تسنیم، این تفاهم‌نامه همکاری به منظور هم‌افزایی و هماهنگی هر چه بیشتر در راستای کاهش انواع محرومیت در زمینه‌های آموزش، سلامت، اشتغال، مسکن و لوازم ضروری زندگی در مناطق آزاد، توسط حجت‌الله عبدالملکی، دبیر شورایی مناطق آزاد و سیدمرتضی بختیاری، رئیس کمیته امداد امام خمینی (ره) امضا شد. رئیس کمیته امداد امام با بیان اینکه مناطق آزاد کشور پیشگام در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی هستند، گفت: مناطق آزاد کشور از ظرفیت بالایی در حوزه مسئولیت اجتماعی برخوردار هستند. عملکرد موفق مناطق آزاد در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی می‌تواند به‌عنوان الگویی موفق به کل کشور تسری یابد. بختیاری افزود: اقدامات خوبی در حوزه مسئولیت‌های اجتماعی در دولت مردمی سیزدهم صورت گرفته است که به نوبه خود قابل تقدیر است.

کاهش اسقاط خودرو

در سه ماه گذشته ۸۰ درصد اسقاط خودرو کاهش داشته است، به گزارش مهر، محمود شهنه‌شیرینی، رئیس انجمن مراکز اسقاط و بازیافت خودروهای فرسوده گفت: در ۱۰ دی‌ماه ۱۴۰۱ قانون ساماندهی خودرو لازم‌الاجرا شد و دولت طی سه ماه فرصت داشت تا آیین‌نامه از رده خارج کردن خودروهای فرسوده را به تصویب برساند. این فرصت سه ماهه ۱۰ اردیبهشت به پایان رسید اما هشت ماه از این موضوع گذشته و هنوز آیین‌نامه تصویب نشده است. او ادامه داد: این آیین‌نامه بسته‌های تشویقی و تنبیهی فراوانی دیده شده که در بخش تنبیهی بیمه خودروهای فرسوده به صورت پلکانی افزایش خواهد یافت و سهمیه سوخت خودروهای فرسوده حذف می‌شود. بسته تشویقی شامل بهره‌مندی از تسهیلات و جدول معادل سازی است. او عنوان کرد: در جدول معادل سازی خودروهایی که سن کمتری دارند گواهی اسقاط بیشتری خواهند داشت؛ بنابراین خودرویی که ۲۰ سال سن دارد گواهی آن بیشتر از خودرویی بوده که دارای ۳۰ سال سن است.